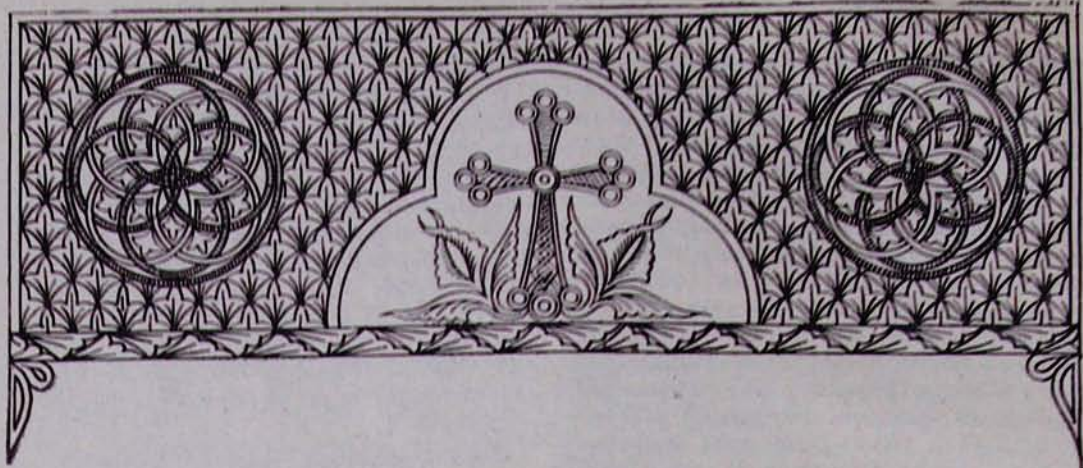

ՍԻՈՆ ԱՐԲԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

(Հայրապետական պատվիրակ
Հաւալային Ամերիկայի հայոց)

Վ. Ա. Ր. Դ. Ա. Վ. Ա. Ռ.

ԼՈՒՅՍԻՒՍՆԵՐ

Եր Տերը Իր երկրավոր կյանքի մեծագույն զրկագները ապրեցաւ լեռներու վրա, Իր բազմաշարժար կյանքին հանգրվան ընտրեց բարձունքները, ալիւի մոտ Աստուծո, վեր ու հետո մարդկային մեղքերէն ու ազմուցէն: Չեր մտրին առջև պատկերացուցեք Իր սուրբ կյանքը: Իր աստվածային առաքելութեան Ավետարանի բարոգութեան սկըսելէ առաջ, կառանձնանա, կպատրաստւի 40 օր, ու կփորձվի բարձր լեռան մը կատարին, Փորձութեան լեռան վրա, Իր Ավետարանի մեծագույն պատգամները — ինք երանինքը — կալանդեց բլուրի մը գագաթին, Երանութեանց լեռան վրայէն, Իր լուսեղեն փառքը կցուցնէ Թաբոր լեռան բարձունքին վրա, կխաշվի մարդոց փրկութեան համար՝ Երուսաղեմի մոտիկ Գողգոթայի գագաթին վրա, ու վերջապես Իր երկրավոր կյանքի մատչանք կփակէ, լեռան մը կատարին, Չիթնայաց բարձունքին երկինք համբառնալով: Երեք սիրելագույն աշակերտներուն՝ Հովհաննէսի, Պետրոսի և Հակոբոսի՝ հետ կառանձնանա, կհետանա մշուա աշակերտներէն, ու կաղոթէ: Իր դեմքը կհառագայթի հրաշալի պայծառութեամբ, լուսեղեն հառա-

գայթնեւով, ձյունէն ալիւի սպիտակ, աստվածային լույսով:

Հիսուսի պայծառակերպութեան լույսի հանդէսն է, լույսի տոնը, Եկեղեցւո մեծնէն լուսափայլ տոնը:

Իր մարմինը լույսով կողողվի, երկնքի լույսին կփոխվի, կլուսեղինանա, այնպես որ Անոր սպիտակ, թափանցիկ տարրէն կալիւի կրլա տեսնել Իր աստվածային հոգին: Իր դեմքը համակ լույս է, հառագայթաձակ, Իր հոգին կարտոցողա հոն, վասնզի հոգին լույս է ու կրակ, արե է ու սեր:

Թեև երեք աշակերտներէն քիչ մը կհետանա, սակայն մինակ չէ, Հին Ուխտէն, Իսրայելի կրօնքին երկու մեծ ռազմիրանքը հոն են, Մովսէս ու Նղիա Իրեն հետ կխոսին: Թե ինչեք խոսեցան, ոչ որ գիտն, ավետարանիչը կրսն, լեռան վրայէն որ կատարելոցն է յերուսաղէմ: — Իր վերջին օրերու, իր շարժարանքներու և խաշելութեան մասին: Առաջին մարմնավոր էակն է, որուն հետ կխոսին անմարմին հոգեները:

Մովսէս Իսրայելի առաջին փրկիչն է, օրենսդիրը, հիմնադիրը Մովսիսական կրօնքին, իսկ Նղիա՝ առաջին մարգարէն, հրեղեն կառքով երկինք բարձրացող մարգարէն:

Անոնք երկուքն ալ իրենց երկրավոր կյանքին մեջ երկնային լույսով լուսավորվեցան, առաջինը, երբ Սինա լեռնին վար կիջներ՝ Տասնարանյա պատվիրաններու տախտակը ձեռքին մեջ՝ այնքան լուսավոր ու փայլուն էր, որ ստիպվեցաւ իր զմբը ծածկել քողով մը, որպէսզի իր ընկերները շշտանան անոր լույսն, երկրորդը հրեղեն կառքով ու ձիերով երկինք տարվեցաւ։ Լույսն ու կրակն երկու մարդերը կուգան վկայելու Նոր Լույսին, որ կ'փողփողի Թարոր լեռան գագաթին վրա։ Անոնք եկան վկայելու ճշմարիտ լույսին, անոր, որ ըսաւ. «Ես եմ լույս աշխարհի»։

Հիսուս Մովսեսն աւելի լուսափայլ զմբ մը զգեցած է, լույսի շողեր կկաթին Իր էութենէն, ու Եղիայն աւելի հրաշալի կերպով երկինք պիտի բարձրանա։ Անոնք այլևս պիտի չերեկին, աշխարհ, ասկէ վերջ, անոնց օրենքին պետք չունի, վասնզի Նոր Լույսը, Նոր Օրենսդիրը եկած է։

Ամպ մը կծածկէ զիրենք, ու ձայն մը կլսվի. «Դա է որդի իմ սիրելի, դժա լուսորոք»։ Անոր միայն պետք է ունկնդրէ մարդկութունը, Անոր՝ որ հավիտենական կյանքի խոսքեր ունի։

Ամպը կանհետանա, ու Հիսուս Իր սովորական զմբով ու հազուատով կիջնէ վար լեռնէն, աշակերտներուն քով, Իր պարտականութեան զուգար։ Եվ անոնց կպատվիրէ, որ ոչ ոքի պատմեն իրենց տեսածը։

Մովսես ու Եղիան — օրենքն ու նախաձախնորութունը մարդարեւին, արդարութունն ու համոզումի քաջութունն — առաքիւնութիւններ, առանց որոնց մեծութիւն չկա—։ Գաղափարական գործիչը, առաքյալը պետք է ունենա արդարութիւնն ու հոգեկան արիւնքիւն իր գաղափարները իրագործելու համար։ Օրենքը, բարոյական օրենքը, պարտականութեանց լույսն է։ Առանց օրենքի՝ արդարութիւնը վերացական երազ մը պիտի մնա և պիտի մեռնի, առանց հոգեկան արիւնքի՝ օրենքն ու արդարութիւնը ոչինչ պիտի արժեն։

Մովսեսն ու Եղիան օրենքն ու տնօնչութիւնն են, որ կխոսին Հիսուսի՝ աստվածային Օրենքի հետ, որով պիտի կատարվի Աստուծո կամքը և Իր ղոհարեութիւնը։ Անոր աշքին պատկերացաւ Գողգոթայի խաչը, ու գիտակցութեամբ իջաւ լեռնէն վար, Իր պարտականութեան զուգար, աւելի արի, աւելի՝ ինքնաւստահ։ Անոր աստվածային հոգին կարտացոյար Իր զմբին վրա, զոր աշակերտները կտեսնէին լուսաշող։

Հիսուսի հոգւոյն պայծառակերպութիւնը ամեն օր տեսանելի չէր աշակերտներուն, թէն միշտ ներկա, բայց թաքուն իրենց աչքերէն, Թարոր լեռան վրա էր, որ զայն տեսան Իր զմբին վրա, Իր ներքին լույսը լուսափայլ ճառագայթումով։

Մենք մարդոց արտաքինը միայն կտեսնենք, մեր աչքերը անհաղորդ են անոնց ներքինին։ Բայց, պահել կան, երբ հոգին կ'փայլի զմբին վրա, երբ արտաքին տեսքը կ'լուսավորվի ներքին լույսով, այն ատեն միայն կտեսնենք ու կճանչնանք բուն մարդը, անոր հոգին։

Ու ներքինը, հոգեկանը կտեսնեն անոնք, որ տեսիլք ունին, ներշնչումի ընդունակ են, աստվածային շնորհք ունին։ Տեսանողն ու սուրբը, արվեստագետն ու բանաստեղծը, ներհայեցողն ու հոգեւտեսը կտեսնեն հասարակ մահականացուներու լուսածածկ՝ իրենց հոգեկան աշքերով։ Ու հոգին տեսնելու շնորհքը կտրվի անոնց, որ հավատք ունին ու սեր։ Անոնք, որ կրնան ընդունարան ըլլալ Աստուծո։

Գաղափարի մը նվիրված անհատը կամ գործիչը պետք է ունենա իր հոգիի պայծառակերպութեան պահերը, անդրադառնալու համար իր հոգւոյն, իր էութեան, ու գիտակցելու համար իր ձգտումներուն ու առաքելութեան։

Պայծառակերպութիւնը ուրվագիծն է Համբարձման, սակայն, փառքով համբառնալու համար՝ պետք է, որ անարգութեամբ չարշարվի Մարդու Որդին, խաչվի ու թաղվի՝ հարութեամբ հաղթելու համար մահվան։

Աստուծո Որդին Իր երկրային կյանքի ընթացքին երկու անգամ միայն փառավորվեցաւ, Պայծառակերպութեան ու Մաղկաղարդին, առաջինին, ուղեց որ գաղտնի մնա, իսկ երկրորդին՝ փառագեցաւ, որ մարգարեութիւնը կատարվի. Ան, փառաց Տերը պետք չունէր փառքի ցույցին։

Հիսուսի Պայծառակերպութեան լեռը նազարեթի քով Թաբորն է. ի՞նչ հրաշալի բարձունք, արդարեւ, Տերը անկէ աւելի զեղեցիկ կատար մը պիտի չդառնէր Պաղեստինի մեջ՝ Իր աստվածային փառքը ցուցնելու համար։ Թաբոր լեռը կիշխէ Նազարեթի ընդարձակ դաշտին, հրաշագեղ տեսարան մը կպարզվի անոր գաղաթին վրա ելլողին աչքին, բնութեան գեղեցիկ համայնապատկեր մը։ Սակայն, Հովհաննէս առաքյալ զայն կկոչէ Սուրբ Լեռ, սրբութեան լեռը, որ կոչված է նաև Աղոթքի Լեռ։

Ամեն քրիստոնէյա պետք է ունենա իր պայծառակերպութեան լեռը, իր աղոթքի

սուրբ լեռը, անկե հաղորդակցելու համար Աստուծո հետ: Առանց Հիսուսի չենք կրնար վերելակել սրբության լեռը: Անոր պիտի հետևենք, Անոր շնորհիվ պիտի տեսնենք պայծառակերպության լուսաշող փառքը, ինչպես Պետրոս, Հակոբոս և Հովհաննես առաքյալները, բայց անոնց բախտին արժանանալու համար՝ պետք է ունենալ մեկուն հավատարի վեմք, և մյուսներուն աստվածասեր, սիրազեղ սիրտը:

Տիրոջ, սրբության լեռը կարելի չէ ելլել աշխարհիկ զգացումներով, գիտության անմաքուր ոտքերով ու կոշիկներով, այլ հավատքով ու սրբությամբ: Մոլմես իր կոշիկները հանեց Սինա լեռան վրա: Աստուծո սուրբ լեռը բարձրանալու համար պետք է մերկանալ մեղքի կոշիկներեն, ասելության ու շարության կապանքներեն, սիրո և սրբության թևերով միայն կարելի է վերասլանալ զեպի երկինք:

Սաղմոսներգուն կհարցնե. «Ո՞վ ելցէ ի լեռն Տեառն, կամ ո՞վ կացցէ ի տեղոջ սրբութեան նորա», և շատ իմաստությամբ կպատասխանե. «Որ սուրբ է ձեռք և անբիծ սրտիւր»: Ու սրբության Տերը կրսե, «Երանի՜ աշնոցիկ, որ սուրբ են սրտիւր, զի նորա զԱստուած տեսցեն»: Ստորին վիճակի մեջ, մեղքերով թաթխված հոգին չի կրնար բարձրանալ սրբության լեռը: Միթե հաճնի մեջ կոկոսացող գորտը, կամ գետնի խոռոչներուն մեջ ապրող խլուրդը կրնա՞ բմբռնել լույսի հրաշքը, կրնա՞ սավառնիլ

օդին մեջ. պետք է ունենալ արծիվի թևեր՝ ճախրելու համար կապույտ երկինքն ի վեր:

Երբ մարդ բարձր լեռան մը կատարը կելլէ՝ իր հոգին կմեծնա, կազնվանա, միտքով ու սրտով դաճաճներ կերեկին անոնք ու խնրք հսկա մը կկարծե ինքզինքը:

Անոնք որ կարող են բարձրանալ հոգիով ու սրտով Տիրոջ Սուրբ լեռը, արդարության, բարության ու սրբության բարձունքը, անոնք միայն կրնան տեսնել զԱստված, նշմարել Անոր անմահական, լուսավառ զեմքը, ու լսել հրեշտակներու երգը: Ու երբ վարի, սովորական, առօրյա կյանքին կդառնան՝ օձված պիտի ըլլան ցողով ու արշալույսի առաջին ցուրերը պիտի լուսավորեն անոնց զեմքը, և անոնց կյանքը պիտի վերածնի ու նորոգվի, շարք պիտի փոխվի հեղ զանուկի, և երբ Հիսուսի սիրուն վեհության բարձրության հասնին՝ իրենք ալ պիտի կերպարանափոխվին ու պայծառակերպվին:

Մարդիկ իրենց կյանքի տափակ ու մեղսալից վիճակեն, մերթ րնդ մերթ պետք ունին բարձրանալու, ելլելու իրենց պայծառակերպության լեռը՝ պահ մը մերկանալու համար նյութի կերպարանքեն, ձերբազատվելու համար աշխարհի մեղքի շղթաներեն, ու նորոգվելու համար հոգիով ու լույսով: Եվ Աստուծո փառք տեսնելն, ու Անոր հետ խոսելն վերջ՝ իրենց կյանքի պատգամը ընդունելով անկե, վերածնած՝ կյանքին պետք է իջնեն, մարտը իղեալով ու առաքյալի տեսիլով:

